

Câu 1 (2,0 điểm):

- a. Lập bảng những thành tựu tiêu biểu của văn minh Trung Hoa thời cổ - trung đại trên các lĩnh vực chữ viết, tư tưởng và tôn giáo, văn học, phát minh kỹ thuật.
b. Đánh giá về những ảnh hưởng của văn minh Trung Hoa đối với văn minh Đại Việt.

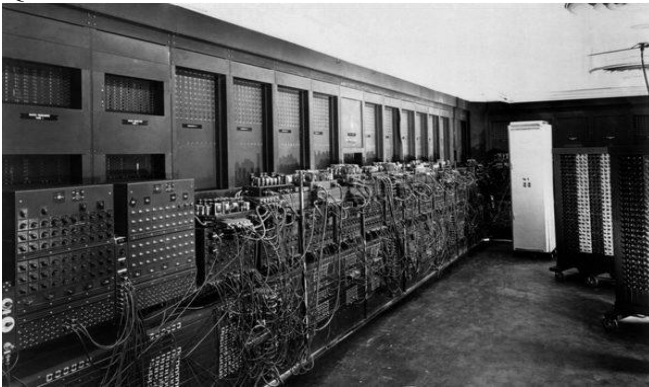
Câu 2 (2,0 điểm):

“Nền văn minh này là cầu nối từ văn hóa phong kiến sang văn hóa tư sản. Đó vừa là cơ sở vừa là giai đoạn khởi đầu của văn minh Tây Âu thời cận đại” (SGK Lịch sử 10, Bộ Cảnh điều, trang 52)

- a. Nhận định trên nói về nền văn minh nào trong lịch sử nhân loại? Giới thiệu một tác phẩm tiêu biểu thuộc nền văn minh đó.
b. Bằng những kiến thức lịch sử đã học, hãy làm rõ nhận định trên.

Câu 3 (2,0 điểm):

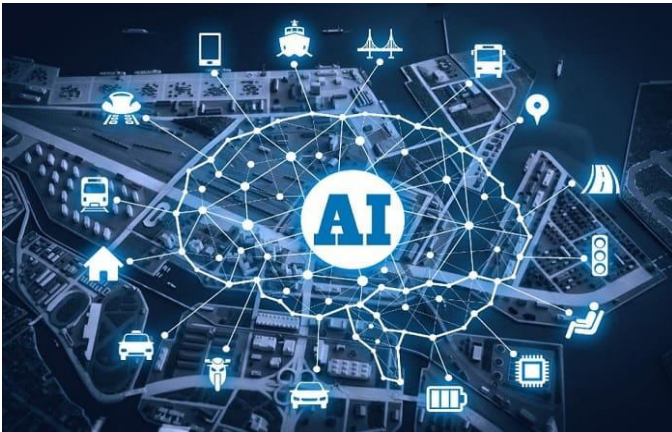
Quan sát các bức hình sau và trả lời câu hỏi:

Hình 1

Hình 2

Hình 3

Hình 4

- a. Trình bày ngắn gọn hiểu biết về những phát minh trong các hình 1,2,3,4.
b. Đánh giá ý nghĩa của những phát minh này đối với nền kinh tế thế giới và liên hệ những tác động đến việc học tập của học sinh/sinh viên hiện nay.

Câu 4 (1,5 điểm):

Khái quát những nét nổi bật về tín ngưỡng của văn minh Đại Việt. Nêu suy nghĩ về việc duy trì các tín ngưỡng truyền thống đó trong đời sống hiện nay.

Câu 5 (2,5 điểm):

“Dĩ nông vi bản” là gì? Tư tưởng đó được thể hiện như thế nào trong chính sách của các triều đại phong kiến Việt Nam? Liên hệ với chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam hiện nay.

Họ và tên thí sinh: Số báo danh

Chữ ký CBCT 1: Chữ ký CBCT 2:.....

HƯỚNG DẪN CHẤM ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN THỨ V - LỚP 10 SỬ

Câu	Nội dung cần trình bày	Điểm															
1	<p>a. Lập bảng những thành tựu tiêu biểu của văn minh Trung Hoa thời cổ - trung đại trên các lĩnh vực (chữ viết, tư tưởng và tôn giáo, văn học, phát minh kĩ thuật).</p> <p>b. Đánh giá về những ảnh hưởng của văn minh Trung Hoa đối với văn minh Đại Việt.</p>	2.0 điểm															
	a. Lập bảng.....	1.0															
	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="220 416 437 454">Lĩnh vực</th> <th data-bbox="437 416 1331 454">Văn minh Trung Hoa cổ - trung đại</th> <th data-bbox="1342 416 1495 454"></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="220 454 437 600">Chữ viết</td> <td data-bbox="437 454 1331 600">Sáng tạo ra chữ viết riêng từ thời nhà Thương, trải qua nhiều loại hình khác nhau như Giáp cốt văn, Kim văn, Tiêu triện, Lệ thư... Chữ viết nhiều lần được chỉnh lí, phát triển thành chữ Hán ngày nay.</td> <td data-bbox="1342 454 1495 600">0.25</td> </tr> <tr> <td data-bbox="220 600 437 786">Văn học</td> <td data-bbox="437 600 1331 786">Kho tàng văn học đồ sộ, đa dạng về thể loại, nội dung và phong cách nghệ thuật. Điển hình như thơ Đường với các tác gia nổi tiếng như Đỗ Phủ, Lí Bạch, Bạch Cư Dị..., tiểu thuyết thời Minh – Thanh với các tác phẩm như Tam quốc diễn nghĩa, Hồng lâu mộng...</td> <td data-bbox="1342 600 1495 786">0.25</td> </tr> <tr> <td data-bbox="220 786 437 1077">Tư tưởng và tôn giáo</td> <td data-bbox="437 786 1331 1077">Các học thuyết tư tưởng và tôn giáo hình thành từ sớm, phong phú, đa dạng như: Nho giáo, Đạo giáo, Mặc gia, Pháp gia... Nho giáo do Khổng Tử khởi xướng, giữ vai trò quan trọng, từng bước trở thành hệ tư tưởng chủ đạo của chế độ quân chủ. Đạo giáo thờ “Đạo” và tôn Lão Tử (Thái Thượng Lão Quân) làm giáo chủ. Phật giáo được du nhập vào Trung Hoa từ đầu công nguyên, được cải biến và phát triển rực rỡ.</td> <td data-bbox="1342 786 1495 1077">0.25</td> </tr> <tr> <td data-bbox="220 1077 437 1227">Phát minh kĩ thuật</td> <td data-bbox="437 1077 1331 1227">Bốn phát minh quan trọng: kĩ thuật in, làm giấy, thuốc súng và la bàn. Các phát minh này được truyền bá rộng rãi ra bên ngoài và có ảnh hưởng to lớn đến các lĩnh vực như văn học, kĩ thuật quân sự, hàng hải...</td> <td data-bbox="1342 1077 1495 1227">0.25</td> </tr> </tbody> </table>	Lĩnh vực	Văn minh Trung Hoa cổ - trung đại		Chữ viết	Sáng tạo ra chữ viết riêng từ thời nhà Thương, trải qua nhiều loại hình khác nhau như Giáp cốt văn, Kim văn, Tiêu triện, Lệ thư... Chữ viết nhiều lần được chỉnh lí, phát triển thành chữ Hán ngày nay.	0.25	Văn học	Kho tàng văn học đồ sộ, đa dạng về thể loại, nội dung và phong cách nghệ thuật. Điển hình như thơ Đường với các tác gia nổi tiếng như Đỗ Phủ, Lí Bạch, Bạch Cư Dị..., tiểu thuyết thời Minh – Thanh với các tác phẩm như Tam quốc diễn nghĩa, Hồng lâu mộng...	0.25	Tư tưởng và tôn giáo	Các học thuyết tư tưởng và tôn giáo hình thành từ sớm, phong phú, đa dạng như: Nho giáo, Đạo giáo, Mặc gia, Pháp gia... Nho giáo do Khổng Tử khởi xướng, giữ vai trò quan trọng, từng bước trở thành hệ tư tưởng chủ đạo của chế độ quân chủ. Đạo giáo thờ “Đạo” và tôn Lão Tử (Thái Thượng Lão Quân) làm giáo chủ. Phật giáo được du nhập vào Trung Hoa từ đầu công nguyên, được cải biến và phát triển rực rỡ.	0.25	Phát minh kĩ thuật	Bốn phát minh quan trọng: kĩ thuật in, làm giấy, thuốc súng và la bàn. Các phát minh này được truyền bá rộng rãi ra bên ngoài và có ảnh hưởng to lớn đến các lĩnh vực như văn học, kĩ thuật quân sự, hàng hải...	0.25	
Lĩnh vực	Văn minh Trung Hoa cổ - trung đại																
Chữ viết	Sáng tạo ra chữ viết riêng từ thời nhà Thương, trải qua nhiều loại hình khác nhau như Giáp cốt văn, Kim văn, Tiêu triện, Lệ thư... Chữ viết nhiều lần được chỉnh lí, phát triển thành chữ Hán ngày nay.	0.25															
Văn học	Kho tàng văn học đồ sộ, đa dạng về thể loại, nội dung và phong cách nghệ thuật. Điển hình như thơ Đường với các tác gia nổi tiếng như Đỗ Phủ, Lí Bạch, Bạch Cư Dị..., tiểu thuyết thời Minh – Thanh với các tác phẩm như Tam quốc diễn nghĩa, Hồng lâu mộng...	0.25															
Tư tưởng và tôn giáo	Các học thuyết tư tưởng và tôn giáo hình thành từ sớm, phong phú, đa dạng như: Nho giáo, Đạo giáo, Mặc gia, Pháp gia... Nho giáo do Khổng Tử khởi xướng, giữ vai trò quan trọng, từng bước trở thành hệ tư tưởng chủ đạo của chế độ quân chủ. Đạo giáo thờ “Đạo” và tôn Lão Tử (Thái Thượng Lão Quân) làm giáo chủ. Phật giáo được du nhập vào Trung Hoa từ đầu công nguyên, được cải biến và phát triển rực rỡ.	0.25															
Phát minh kĩ thuật	Bốn phát minh quan trọng: kĩ thuật in, làm giấy, thuốc súng và la bàn. Các phát minh này được truyền bá rộng rãi ra bên ngoài và có ảnh hưởng to lớn đến các lĩnh vực như văn học, kĩ thuật quân sự, hàng hải...	0.25															
	b. Đánh giá về những ảnh hưởng của văn minh Trung Hoa đối với văn minh Đại Việt.	1.0															
	<p>- Văn minh Trung Hoa có ảnh hưởng sâu sắc, toàn diện đến văn minh Đại Việt trên các lĩnh vực: tư tưởng, tôn giáo, chữ viết, văn học, nghệ thuật...(d/c).</p> <p>- Văn minh Trung Hoa ảnh hưởng đến Đại Việt thông qua hai con đường: một là chiến tranh xâm lược và cai trị; hai là quá trình giao lưu về kinh tế, văn hóa....</p> <p>- Người Việt tiếp thu có chọn lọc, sáng tạo những thành tựu của văn minh Trung Hoa để phù hợp với bản sắc văn hóa dân tộc...(d/c)</p>	<p>0.5</p> <p>0.25</p> <p>0.25</p>															
2	<p>“Nền văn minh này là cầu nối từ văn hóa phong kiến sang văn hóa tư sản. Đó vừa là cơ sở vừa là giai đoạn khởi đầu của văn minh Tây Âu thời cận đại” (SGK Lịch sử 10, Bộ Cánh diều, trang 52)</p> <p>a. Nhận định trên nói về nền văn minh nào trong lịch sử nhân loại? Giới thiệu một tác phẩm tiêu biểu thuộc nền văn minh đó.</p> <p>b. Bằng những kiến thức lịch sử đã học, hãy làm rõ nhận định trên.</p>	2.0 điểm															
	a. Nhận định trên nói về nền văn minh nào trong lịch sử nhân loại? Giới thiệu một tác phẩm tiêu biểu thuộc nền văn minh đó.	1.0															
	<p>* Nhận định trên nói về nền văn minh thời Phục hưng của Tây Âu.</p> <p>* HS có thể lựa chọn một tác phẩm trong các lĩnh vực: Văn học/ Hội họa/ Kiến trúc/ Điều khác.... nhưng cần làm rõ những điểm cơ bản: tên tác phẩm, tác giả, những nét nổi bật về nội dung, nghệ thuật, tư tưởng.....mang tinh thần của văn minh Phục hưng.</p>	<p>0.25</p> <p>0.75</p>															
	b. Bằng những kiến thức lịch sử đã học, hãy làm rõ nhận định trên.	1.0															
	<p>- Văn minh thời Phục hưng do giai cấp TS khởi xướng vào hậu kì trung đại, khi Tây Âu đang ở giai đoạn chuyển giao từ chế độ phong kiến sang chế độ TBCN....</p> <p>- Các nhà Văn hóa thời Phục hưng đã lên án, châm biếm Giáo hội Thiên chúa giáo đương thời, chĩa mũi nhọn đấu tranh chống chế độ phong kiến thối nát....</p>	<p>0.25</p> <p>0.25</p>															

	- Văn minh Phục hưng cũng <i>đề cao giá trị con người và quyền tự do cá nhân</i> , đòi con người được tự do hành động, ca ngợi tình yêu tự do, trong đó có tình yêu nam nữ... Từ đó, <i>hình thành một thế giới quan, nhân sinh quan mới của giai cấp tư sản</i> , tạo nên văn hóa tư sản ở giai đoạn sau....	0.25
	- Phong trào được coi là <i>cuộc đấu tranh công khai đầu tiên của tư sản</i> trên lĩnh vực văn hóa tư tưởng, chống lại chế độ phong kiến thối nát, tạo cơ sở, mở đường cho văn minh Tây Âu thời cận đại...	0.25
3	Quan sát các bức hình sau và trả lời câu hỏi bên dưới: a. Trình bày ngắn gọn những phát minh trong các hình 1,2,3,4. b. Đánh giá ý nghĩa của những phát minh này đối với nền kinh tế thế giới và liên hệ những tác động đến việc học tập của học sinh/sinh viên hiện nay.	2.0 điểm
	a. Trình bày ngắn gọn những phát minh trong các hình 1,2,3,4.	1.0
	- Hình 1: <i>phát minh ra máy tính điện tử đầu tiên</i> . Ra đời ở Mỹ năm 1946, là một chiếc máy tính không lồ, có khả năng thực hiện 5000 phép toán cộng trong một giây...phát minh này đã dẫn đến tự động hóa trong quá trình sản xuất...	0.25
	- Hình 2: <i>phát minh ra Internet</i> . Được phát minh năm 1957 bởi Văn phòng Xử lý Công nghệ thông tin của ARPA. Sự ra đời của Internet cùng với máy tính cá nhân, trình duyệt web đã đánh dấu cuộc cách mạng số hóa...	0.25
	- Hình 3: <i>phát minh ra trí tuệ nhân tạo (AI)</i> . Đây là khoa học và kỹ thuật sản xuất máy móc thông minh, đặc biệt là chương trình máy tính thông minh, được ứng dụng trong nhiều lĩnh vực như nhà máy thông minh, rô-bốt thông minh, y tế, giáo dục...	0.25
	- Hình 4: <i>Robot Sophia</i> . Được chế tạo năm 2015, mang hình dáng giống con người, có khả năng thể hiện cảm xúc như con người, là rô-bốt đầu tiên được Chính phủ Ả-rập cấp quyền công dân...	0.25
	b. Đánh giá ý nghĩa của những phát minh này đối với nền kinh tế thế giới và liên hệ những tác động đến việc học tập của học sinh/sinh viên hiện nay.	1.0
	* Ý nghĩa với kinh tế: - Đây là những thành tựu tiêu biểu của cách mạng công nghiệp lần 3 và lần 4, có ý nghĩa to lớn, <i>thúc đẩy kinh tế phát triển</i> : + Ứng dụng công nghệ tự động hóa và trí tuệ nhân tạo đưa đến năng suất lao động tăng gấp nhiều lần, rút ngắn thời gian và tiết kiệm chi phí sản xuất... + Sự phát triển của Internet đã đưa đến sự ra đời của thương mại điện tử, thúc đẩy thương mại toàn cầu... - Những phát minh này đã <i>thúc đẩy quá trình khu vực hóa, toàn cầu hóa nền kinh tế thế giới</i> ...	0.5
	* Liên hệ tác động đến việc học tập của HS/SV: - Tác động hai mặt (tích cực và tiêu cực): Tạo ra nhiều phương tiện hỗ trợ cho việc học tập...HS/SV có thể tiếp cận thông tin nhanh, nhiều, đơn giản...Tuy nhiên cũng dẫn đến tình trạng phụ thuộc vào công nghệ, lười suy nghĩ, lười giao tiếp, bị cuốn vào không gian ảo.....=> <i>vừa tạo ra nhiều cơ hội học tập, vừa tạo ra nhiều thách thức cho HS/SV</i> ...(d/c) - HS/SV cần: làm chủ công nghệ, sử dụng các thiết bị công nghệ đúng, đủ, hợp lí, hiệu quả, tránh bị lệ thuộc.... (nếu HS nói được ý này thì thưởng 0.25đ nhưng không vượt quá tổng điểm của câu)	0.5
4	Khái quát những nét nổi bật về tín ngưỡng của văn minh Đại Việt. Nêu suy nghĩ về việc duy trì các tín ngưỡng truyền thống đó trong đời sống hiện nay.	1.5 điểm
	* Nét nổi bật trong đời sống tín ngưỡng của văn minh Đại Việt: - <i>Các tín ngưỡng tiêu biểu</i> : + Tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên, thờ cúng các vị anh hùng, người có công với đất nước tiếp tục được duy trì. + Tín ngưỡng thờ thần Đền Cồ (thần Trống Đền) được đưa vào Cung đình từ thời Lý, được bảo trợ và phát triển dưới hình thức một nghi lễ nhằm giữ đạo trung với vua, với quốc gia. + Từ thế kỉ XVI, tín ngưỡng thờ Mẫu được đông đảo người Việt tin theo (thờ mẫu Thượng Thiên, mẫu Địa, mẫu Thoải, mẫu Thượng Ngàn, mẫu Liễu Hạnh). + Việc thờ Thành hoàng làng tại đình, đền, miếu trở nên phổ biến...	0.75

	<p>- <i>Đặc điểm : tín ngưỡng đa dạng, dung hợp, đan xen, không kì thị, tranh chấp, phản ánh những truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc, đặc biệt là truyền thống uống nước nhớ nguồn....</i></p> <p>* Suy nghĩ.....</p> <p>- <i>Cần tiếp tục duy trì những tín ngưỡng tốt đẹp để bảo tồn văn hóa, giáo dục đạo đức, phát huy tinh thần yêu nước, đoàn kết dân tộc....</i></p> <p>- <i>Cần bổ sung, hoàn chỉnh chủ trương, chính sách, pháp luật về tín ngưỡng và các hoạt động sinh hoạt tín ngưỡng...</i></p> <p>- <i>Cần hạn chế những mặt tiêu cực trong sinh hoạt tín ngưỡng, nghiêm cấm những hoạt động lợi dụng tín ngưỡng để trục lợi, tránh hiện tượng mê tín dị đoan...</i></p>	0.25
		0.5
5	“Đĩ nông vi bản” là gì? Tư tưởng đó được thể hiện như thế nào trong chính sách của các triều đại phong kiến Việt Nam? Liên hệ với chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam hiện nay.	2.5 điểm
	<p>* Đĩ nông vi bản: Lấy nghề nông làm gốc/ coi kinh tế nông nghiệp là ngành chủ đạo.</p> <p>* Tư tưởng đó được thể hiện trong chính sách của các triều đại phong kiến VN: Các triều đại phong kiến đều quan tâm, chăm lo đến sản xuất nông nghiệp, thể hiện trong các chính sách:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tổ chức khai hoang, mở rộng diện tích... - Chú trọng công tác thủy lợi, thành lập các cơ quan chuyên trách đê điều, cử quan lại trông coi việc đắp đê....(Hà đê sứ)... - Chính sách bảo vệ sức kéo: quy định cấm giết mổ trâu bò... - Chính sách quân điền, ngũ binh ưu nông... - Tổ chức Lễ tịch điền.... <p>* Liên hệ với chính sách của Đảng và Nhà nước hiện nay:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hiện nay, Đảng và Nhà nước xác định: <i>nông nghiệp, nông dân, nông thôn có vị trí chiến lược</i> trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc... Vì: nông nghiệp là thế mạnh của VN, đảm bảo an ninh lương thực, ổn định xã hội, thúc các ngành kinh tế khác... - Đảng và Nhà nước có <i>nhiều chủ trương, chính sách để phát triển nông nghiệp</i>: xây dựng nền nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa lớn, ứng dụng công nghệ cao, đẩy mạnh xuất khẩu, tăng cường hợp tác quốc tế trong phát triển nông nghiệp... 	0.5
		1.0
		0.5
		0.5

Người ra đề: Phùng Thị Hà